

**ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI
KHOA LUẬT**

LƯƠNG THỊ THU HÀ

**CHẾ ĐỘ PHÁP LÝ VỀ QUẢN LÝ NỘI BỘ CỦA CÔNG TY
TRÁCH NHIỆM HỮU HẠN THEO LUẬT DOANH NGHIỆP**

**CHUYÊN NGÀNH: LUẬT KINH TẾ
MÃ SỐ: 60105**

LUẬN VĂN THẠC SĨ LUẬT HỌC

NGƯỜI HƯỚNG DẪN KHOA HỌC: TS. VŨ QUANG

HÀ NỘI – NĂM 2005

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu, kết quả nêu trong luận văn là trung thực, nếu có gì sai trái tôi hoàn toàn chịu trách nhiệm trước pháp luật.

Tác giả luận văn

Lương Thị Thu Hà

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin trân trọng cảm ơn TS. Vũ Quang, người hướng dẫn khoa học đã cho tôi những phương pháp, kiến thức và kinh nghiệm quý báu để hoàn thành bản luận văn của mình.

Tôi xin trân trọng cảm ơn PGS. TS Nguyễn Như Phát, người đã gợi mở và định hướng cho tôi trong việc lựa chọn, nghiên cứu đề tài luận văn.

Tôi xin chân thành gửi lời cảm ơn đến các thầy cô giáo Khoa Luật, Đại học Quốc gia Hà Nội, các thầy cô giáo và các anh chị đồng nghiệp của tôi ở Khoa Luật kinh tế, Đại học Kinh tế quốc dân Hà Nội, cảm ơn gia đình và bạn bè đã tạo điều kiện và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình hoàn thành bản luận văn này.

Tác giả luận văn

Lương Thị Thu Hà

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
Trang bìa phụ	1
Lời cam đoan	2
Lời cảm ơn	3
Mục lục	4
MỞ ĐẦU	8
Chương 1	
Công ty trách nhiệm hữu hạn và một số vấn đề lý luận về quản lý nội bộ công ty Trách nhiệm hữu hạn	12
1.1. Khái quát chung về công ty trách nhiệm hữu hạn	12
1.1.1. Quá trình hình thành và phát triển của công ty trách nhiệm hữu hạn	12
1.1.2. Sự hình thành và phát triển của công ty trách nhiệm hữu hạn và pháp luật về công ty trách nhiệm hữu hạn ở Việt Nam	14
1.1.3. Bản chất pháp lý của công ty trách nhiệm hữu hạn	17
1.2. Khái niệm pháp luật về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn	23
1.2.1. Quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn và vai trò của pháp luật về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn	23
1.2.2. Các nguồn pháp luật điều chỉnh hoạt động quản lý nội bộ của công ty trách nhiệm hữu hạn	28

Chương 2

Những quy định của Luật doanh nghiệp về quản lý nội bộ Công ty trách nhiệm hữu hạn và thực tiễn thi hành	37
2.1. Những quy định của Luật doanh nghiệp về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn	38
2.1.1. Quyền và nghĩa vụ của thành viên công ty trách nhiệm hữu hạn	39
2.1.2. Tổ chức bộ máy quản lý nội bộ và sự phân chia quyền lực giữa các cơ quan quản lý, điều hành trong công ty trách nhiệm hữu hạn	50
2.1.3. Nghĩa vụ và trách nhiệm của người quản lý công ty	79
2.1.4. Pháp luật về kiểm soát các giao dịch tư lợi trong công ty trách nhiệm hữu hạn	82
2.2. Một số nhận xét về những quy định của Luật doanh nghiệp về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn	89
2.2.1. Bộ máy quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn có hai thành viên trở lên theo quy định của Luật doanh nghiệp chưa có sự tách biệt giữa quyền sở hữu và quyền quản lý	88
2.2.2. Còn nhiều điểm chưa hợp lý trong các quy định của Luật doanh nghiệp về chế độ làm việc của Hội đồng thành viên	94
2.2.3. Cơ chế bảo vệ quyền lợi của thành viên thiểu số trong Luật doanh nghiệp còn yếu, chưa đầy đủ và không hiệu quả	96
2.2.4. Luật doanh nghiệp thiếu chặt chẽ khi quy định về Ban kiểm soát trong công ty trách nhiệm hữu hạn có hai thành viên trở lên	98

2.2.5. Luật doanh nghiệp chưa rõ ràng khi quy định về việc lựa chọn mô hình quản lý điều hành trong công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên	100
2.2.6. Luật doanh nghiệp còn thiếu các quy định về nghĩa vụ trung thành, trung thực, miễn cán, cần trọng của các chức danh quản lý trong công ty trách nhiệm hữu hạn	100
2.3. Thực tiễn thi hành các quy định của Luật doanh nghiệp về quản lý nội bộ ở các công ty trách nhiệm hữu hạn hiện nay	101
Chương 3	
Một số kiến nghị nhằm hoàn thiện chế độ pháp lý về quản lý nội bộ của công ty trách nhiệm hữu hạn	111
3.1. Những yêu cầu và định hướng chung cho việc hoàn thiện pháp luật về quản lý nội bộ của công ty trách nhiệm hữu hạn	111
3.1.1. Những yêu cầu đối với việc hoàn thiện chế độ pháp lý về quản lý nội bộ của công ty trách nhiệm hữu hạn	111
3.1.2. Những định hướng chung cho việc hoàn thiện chế độ pháp lý về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn	115
3.2. Một số kiến nghị cụ thể nhằm hoàn thiện chế độ pháp lý về quản lý nội bộ của công ty trách nhiệm hữu hạn	117
3.2.1. Kiến nghị nhằm hoàn thiện các quy định về cơ cấu quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn hai thành viên	118
3.2.2. Kiến nghị nhằm hoàn thiện các quy định về chế độ làm việc	

của Hội đồng thành viên trong công ty trách nhiệm hữu hạn có hai thành viên trở lên	122
3.2.3. Kiến nghị nhằm hoàn thiện các quy định về Ban kiểm soát trong công ty trách nhiệm hữu hạn	125
3.2.4. Kiến nghị nhằm hoàn thiện các quy định về nghĩa vụ, trách nhiệm của các chức danh quản lý, điều hành trong công ty trách nhiệm hữu hạn	127
3.2.5. Kiến nghị nhằm hoàn thiện các quy bảo đảm quyền bình đẳng giữa các thành viên công ty và bảo vệ quyền lợi của thành viên có phần vốn góp thiểu số	129
3.2.6. Kiến nghị nhằm hoàn thiện các quy định về kiểm soát các giao dịch tư lợi trong công ty trách nhiệm hữu hạn	130
3.2.7. Kiến nghị nhằm hoàn thiện các quy định về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên	131
KẾT LUẬN	134
Tài liệu tham khảo	136

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của việc nghiên cứu đề tài

Luật doanh nghiệp được Quốc hội nước Cộng hoà xã hội chủ nghĩa Việt Nam khoá X thông qua ngày 12/6/1999 thay thế cho Luật công ty và Luật doanh nghiệp tư nhân (1990) đã thực sự là một “luồng gió mới” thổi vào đời sống kinh tế của Việt Nam, đem lại những thay đổi tích cực cho nền kinh tế. Với những quy định thông thoáng mang tính “cởi trói” từ quá trình thành lập cho tới hoạt động của các loại hình doanh nghiệp, Luật doanh nghiệp đã khích lệ và hâm nóng được tinh thần đầu tư, kinh doanh của người dân và giới doanh nhân [17]. Số lượng các doanh nghiệp được đăng ký thành lập, hoạt động tăng lên nhanh chóng kể từ ngày Luật doanh nghiệp có hiệu lực (ngày 01/01/2000) đến nay đã chứng tỏ điều đó. Số lượng doanh nghiệp ngày càng tăng với quy mô và hình thức góp vốn đa dạng, ngành nghề kinh doanh được mở rộng đã góp phần tăng trưởng kinh tế, tạo công ăn việc làm cho người lao động.

Trong số các loại hình doanh nghiệp được thành lập ở Việt Nam trong những năm qua, công ty trách nhiệm hữu hạn là loại hình doanh nghiệp luôn chiếm tỷ lệ lớn. Xuất hiện lần đầu tiên trên thế giới vào năm 1892 ở Đức sau khi Luật về công ty trách nhiệm hữu hạn của Đức được ban hành, công ty trách nhiệm hữu hạn được mọi người biết đến như một sản phẩm của hoạt động lập pháp, hình thành trên cơ sở kết hợp lợi thế là các thành viên thường quen biết, tin cậy nhau của công ty hợp danh với lợi thế chịu trách nhiệm hữu hạn của công ty cổ phần. Ở Việt Nam, công ty trách nhiệm hữu hạn lần đầu tiên được quy định trong Luật công ty (1990). Luật doanh nghiệp ngày 12/6/1999 thay thế cho Luật công ty (1990) đã hoàn thiện một bước căn bản địa vị pháp lý của loại hình công ty này. Qua khảo sát thực tiễn thi hành Luật công ty 1990 trước đây và Luật doanh nghiệp hiện nay cho thấy, với những ưu điểm của mình, công ty trách nhiệm hữu hạn luôn là loại hình doanh nghiệp được các nhà đầu

tư Việt Nam rất ưa chuộng. Dự kiến trong rất nhiều năm tới, công ty trách nhiệm hữu hạn vẫn là một mô hình công ty chiếm số lượng lớn, phổ biến ở Việt Nam.

Tuy nhiên, kết quả khảo sát thực tiễn cũng cho thấy, đi đôi với sự gia tăng của các công ty trách nhiệm hữu hạn được thành lập ở Việt Nam trong thời gian qua thì những tranh chấp trong quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn diễn ra cũng không ít. Những tranh chấp này không chỉ gây ảnh hưởng đến sự tồn tại và phát triển của công ty, đến lợi ích của các nhà đầu tư và những người tham gia giao dịch với công ty mà còn tác động không tốt đến môi trường kinh doanh. Sự tranh chấp trong quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn xuất phát từ nhiều nguyên nhân, có thể từ chính những người chủ sở hữu và người quản lý doanh nghiệp chưa biết cách quản lý doanh nghiệp, chưa hiểu biết đầy đủ cũng như chưa thực sự có ý thức áp dụng đầy đủ những quy định của Luật doanh nghiệp vào việc quản lý nội bộ công ty, hay những mối quan hệ bạn bè, huyết thống trong công ty đã chi phối, lấn át cơ chế quản lý nội bộ [28]... Song bên cạnh đó cũng không thể phủ nhận sự thiếu chặt chẽ và thiếu rõ ràng trong nhiều quy định về quản lý nội bộ doanh nghiệp trong Luật doanh nghiệp, dẫn đến việc áp dụng pháp luật thiếu thống nhất và tạo nên những kẽ hở cho các nhà đầu tư “lách luật”. Rất nhiều những quy định của Luật doanh nghiệp về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn chỉ mang tính hình thức, khiến cho luật chỉ nằm trên giấy mà không đi vào cuộc sống và phát huy được vai trò của mình như các nhà hoạch định chính sách mong muốn. Do đó, những quy định về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn trong Luật doanh nghiệp cần phải được nghiên cứu để sửa đổi, bổ sung và hoàn thiện. Chính vì vậy, đề tài luận văn cao học ***“Chế độ pháp lý về quản lý nội bộ của công ty trách nhiệm hữu hạn theo Luật doanh nghiệp”*** đã được tác giả lựa chọn

nghiên cứu để giải quyết vấn đề vừa mang tính thời sự, vừa mang tính khoa học và thực tiễn nêu trên.

2. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

Với tên gọi là *“Chế độ pháp lý về quản lý nội bộ của công ty trách nhiệm hữu hạn theo Luật doanh nghiệp”*, luận văn có đối tượng nghiên cứu là những quy định của Luật doanh nghiệp và các văn bản pháp luật có liên quan về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn, tập trung vào một số nội dung pháp lý cơ bản sau:

- Quyền và nghĩa vụ của thành viên công ty;
- Tổ chức bộ máy quản lý nội bộ và sự phân chia quyền lực giữa các cơ quan quản lý, điều hành trong công ty;
- Nghĩa vụ và trách nhiệm của người quản lý công ty;
- Vấn đề kiểm soát các giao dịch tư lợi trong công ty.

3. Mục đích nghiên cứu

Từ việc phân tích, đánh giá những quy định của pháp luật hiện hành về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn, việc nghiên cứu đề tài luận văn này không nằm ngoài mục đích là tìm ra những điểm bất cập trong các quy định của Luật doanh nghiệp về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn, từ đó đề xuất một số kiến nghị nhằm hoàn thiện chế độ pháp lý về quản lý nội bộ công ty trách nhiệm hữu hạn trong Luật doanh nghiệp nói riêng, góp phần hoàn thiện hệ thống pháp luật kinh tế của Việt Nam nói chung. Điều này càng có ý nghĩa về mặt thực tiễn khi mà chúng ta đang trong giai đoạn xây dựng Luật doanh nghiệp thống nhất để đáp ứng yêu cầu hội nhập.

4. Phương pháp nghiên cứu

Để nghiên cứu đề tài này, tác giả luận văn đã sử dụng phương pháp luận Mác - Lênin, đó là phương pháp duy vật biện chứng và duy vật lịch sử, đứng trên quan điểm duy vật biện chứng và duy vật lịch sử để tiếp cận đối tượng

TÀI LIỆU THAM KHẢO

A. TÀI LIỆU TIẾNG VIỆT

1. Luật doanh nghiệp do Quốc hội khoá X, kỳ họp thứ 5 thông qua ngày 12/6/1999.
2. Luật công ty do Quốc hội khoá VIII, kỳ họp thứ 8 thông qua ngày 21/12/1990.
3. Nghị định số 03/2000/NĐ-CP ngày 03/02/2000 của Chính phủ quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật doanh nghiệp.
4. Nghị định số 125/2004/NĐ-CP ngày 19/5/2004 về sửa đổi, bổ sung một số điều của Nghị định số 03/2000/NĐ-CP.
5. Nghị định số 63/2001/NĐ-CP ngày 14/9/2001 của Chính phủ về chuyển đổi doanh nghiệp nhà nước, doanh nghiệp của tổ chức chính trị, tổ chức chính trị - xã hội thành công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên.
6. Hoàng Anh (2004), *Công ty trách nhiệm hữu hạn một thành viên ở Việt Nam*, Tạp chí Pháp luật, chuyên đề số 2 tháng 6/2004.
7. Đồng Ngọc Ba (2001), *Vấn đề tổ chức quản lý công ty cổ phần theo Luật doanh nghiệp*, Tạp chí Luật học số 2/2001, Trường đại học Luật Hà Nội.
8. Ngô Huy Cương (2003), *Hợp đồng thành lập công ty: Khái niệm và đặc điểm*, Tạp chí Nhà nước và Pháp luật số 9/2003.
9. Ngô Huy Cương, Phạm Vũ Thăng Long (2001), *Công ty: Bản chất pháp lý, các loại hình và việc xây dựng hệ thống các văn bản pháp luật liên quan*, Tạp chí Nghiên cứu lập pháp số 3/4/2001.
10. Nguyễn Cúc (2003), *Thế chế Nhà nước đối với một số loại hình doanh nghiệp ở nước ta hiện nay*, Nxb Chính trị quốc gia.

11. Nguyễn Đình Cung (2005), *Phát biểu tại Hội thảo lấy ý kiến về Luật doanh nghiệp thống nhất*, Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam tổ chức ngày 04/3/2005 tại Hà Nội.
12. Nguyễn Huy Độ (1999), *Cơ chế chi phối và thực thi quyền lực trong công ty cổ phần và công ty trách nhiệm hữu hạn*, Luận văn tốt nghiệp, Đại học Quốc gia Hà Nội.
13. Nguyễn Am Hiểu (2003), *Hình thức pháp lý doanh nghiệp ở Việt Nam hiện nay nhìn từ góc độ luật so sánh*, Tạp chí Nhà nước và Pháp luật số 4/2003.
14. Nguyễn Tiến Lập (2004), *Quan điểm về xây dựng Luật doanh nghiệp và Luật đầu tư chung*, website: <http://www.vibonline.vn/forums>.
15. Phạm Duy Nghĩa (2004), *Chuyên khảo luật kinh tế*, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
16. Nguyễn Như Phát, Phạm Hữu Nghị (2002), *Giáo trình Luật kinh tế*, Nxb Công an nhân dân Hà Nội.
17. Đinh Mai Phương, Nguyễn Văn Cương (2001), *Những vướng mắc trong quá trình thực hiện Luật doanh nghiệp và một số giải pháp khắc phục*, Tạp chí Nhà nước và Pháp luật số 10/1001.
18. Lê Minh Toàn (2003), *Những điều cần biết về Luật doanh nghiệp*, Nxb Chính trị quốc gia.
19. Nguyễn Thị Thu Vân (1998), *Một số vấn đề về công ty và hoàn thiện pháp luật về công ty ở Việt Nam hiện nay*, Nxb Chính trị quốc gia.
20. Lê Đình Vinh (2004), *Kiểm soát các giao dịch tư lợi trong công ty theo Luật doanh nghiệp*, Tạp chí Luật học số 1/2004.
21. Cao Đăng Vinh (2004), *Một số vấn đề về công ty trách nhiệm hữu hạn hai thành viên trở lên*, Tạp chí Pháp luật, Chuyên đề số 2 tháng 6/2004.
22. Nguyễn Minh Vọng (2005), *Hệ thống văn bản nội bộ doanh nghiệp*, website: <http://www.vibonline.com.vn>.

23. Bộ luật thương mại Sài Gòn (đính kèm Sắc luật số 029-TT/SLU ngày 20 tháng chạp năm 1972).
24. Luật công ty trách nhiệm hữu hạn Đức (ngày 20/4/1892, với sửa đổi mới nhất ngày 19/7/2002).
25. Bộ kế hoạch và Đầu tư, Viện Nghiên cứu quản lý kinh tế trung ương (1999): *Đánh giá tổng kết Luật công ty, Luật doanh nghiệp tư nhân và Nghị định 66/HĐBT ngày 2/3/1992*.
26. Bộ kế hoạch và Đầu tư (2003), *Báo cáo đánh giá tình hình thi hành Luật doanh nghiệp*.
27. Ban nghiên cứu của Thủ tướng Chính phủ, *Sơ thảo phụ lục báo cáo tổng hợp nghiên cứu, rà soát các văn bản pháp luật về thành lập, tổ chức và hoạt động của doanh nghiệp với các tư tưởng chỉ đạo xây dựng Luật doanh nghiệp thống nhất và Luật đầu tư chung*.
28. Tổ công tác thi hành Luật doanh nghiệp (2003), *Một số tranh chấp điển hình phát sinh trong quá trình thực hiện Luật doanh nghiệp*, Nxb Thống kê.
29. Viện nghiên cứu quản lý kinh tế trung ương (1998), *Quản trị công ty: Nâng cao năng lực cạnh tranh và tiếp cận nguồn vốn trên thị trường*, Nxb Giao thông vận tải.
30. Viện nghiên cứu quản lý kinh tế trung ương (1999), *Báo cáo nghiên cứu so sánh luật công ty ở bốn quốc gia Đông Nam Á: Thái Lan, Singapore, Malaysia và Philipine*.
31. Viện nghiên cứu quản lý kinh tế trung ương (2005), *Báo cáo đánh giá các điểm mạnh và yếu của Luật doanh nghiệp*.
32. Website: <http://www.vneconomy.com.vn> (cập nhật ngày 08/6/2004): *Khi công ty gia đình cần ngoại lực*.
33. Website: <http://www.mof.gov.vn> (cập nhật ngày 13/12/2004): *Quản trị doanh nghiệp: quan trọng nhưng lại là khâu yếu*.

34. Website: <http://www.vibonline.com.vn> (cập nhật ngày 27/7/2005): *VCCI góp ý Luật doanh nghiệp thống nhất*.
35. Website: <http://www.sokhdthanoi.gov.vn> của Sở Kế hoạch và Đầu tư Hà Nội.
36. Website: <http://www.dpi.hochiminhcity.gov.vn> của Sở Kế hoạch và Đầu tư Thành phố Hồ Chí Minh.

B. TÀI LIỆU TIẾNG ANH

37. Jane Dine (1998), *Company Law*, Macmilan 1999.